
CHALLENGES IN INDEPENDENT FINANCIAL AUDIT OF CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS FACES

Maia Iankova Natchkova

UNWE, Chair „Accounting and Analysis“, Sofia, Bulgaria, maianch@mail.bg

Abstract: Independent financial audit of consolidated financial statements of a group of entities is characterized with the performance of specific audit procedures and expression of audit opinion by the certified public accountants, registered auditors who audit and certify these financial statements. Financial statement consolidation is a process of combination and follow-up synchronization of data from the statements of a group of entity for the purposes of presenting, on consolidated basis, detailed information about the property and financial position, financial performance, cash flows and changes in equity of the group in a single package of reports. The main features of consolidated financial statements are that they present financial information for the property and financial position and for the financial performance of the group of entities as a single economic subject comprised of legally independent entities however combined under the control of a common parent company. Consolidated financial statements are prepared by the parent company that controls or has significant influence on the other group entities. The major method for preparation of consolidated financial statements comprises summary of accounting data from the financial statements of all group members, while mutually excluding intragroup operations and capitals. This study highlights some more important audit procedures when carrying out independent financial audit of consolidated financial statements of a group of entities in order to verify the method for preparation of these financial statements outside the frames of systematic accounting. Certified public accountants, registered auditors should verify the timely, fair, objective, proper, true and correct presentation of information for the property and financial position and for the financial performance of the group of entities that prepares consolidated financial statements. The aim of their independent expert opinion is to ensure all users that the information in these statements meet in all material aspects the legal requirements of the going concern basis of accounting for continuing group's operations in foreseeable future and that on the basis of this reports they could make the respective economic decision. The publication can be used for the performance of different types of financial audit – internal audit by the internal auditors of the group of entities; independent financial audit by certified public accountants, registered auditors, and external audit by the government authorities.

Keywords: independent financial audit, certified public accountants, registered auditors, consolidated financial statements

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ НА КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ

Мая Янкова Начкова

УНСС, катедра „Счетоводство и анализ“, София, Р България, maianch@mail.bg

Резюме: Независимият финансов одит на консолидираните финансови отчети на група предприятия се характеризира с осъществяването на специфични одиторски процедури и изразяване на одиторско мнение от страна на дипломираните експерт-счетоводители, регистрирани одитори, проверяващи и заверяващи тези финансови отчети. Консолидирането на финансовите отчети е процес на комбиниране и последваща синхронизация на данните от отчетите на определена група предприятия с цел да се представи обобщена информация на консолидирана основа за имущественото и финансовото състояние, за финансовите резултати от дейността, за паричните потоци и за настъпилите изменения в собствения капитал на групата в един единствен пакет от доклади. Основните отличителни белези на консолидираните финансови отчети са, че те представят финансовата информация за имущественото и финансовото състояние и за финансовите резултати от дейността на групата от предприятия като един икономически субект, който е съставен от група правно независими предприятия, но комбинирани под контрола на обща компания-майка. Консолидираните финансови отчети се изготвят от предприятието-майка, което осъществява контрол или има значително влияние върху другите предприятия от групата. Основният метод за изготвяне на консолидираните финансови отчети е обобщаване на счетоводните данни от финансовите отчети на всички членове на групата с взаимно изключване на вътрешногруповите операции и капитали. В настоящото изследване са представени някои от по-важните, специфични одиторски процедури при провеждане на независимия финансов одит на консолидирани финансови отчети на група от предприятия, за да се провери

начина на изготвяне на тези финансови отчети, осъществено извън рамките на системното счетоводство. Дипломираните експерт-счетоводители, регистрирани одитори трябва да проверяват за своевременното, достоверно, обективно, правилно, вярно и точно представяне на информацията за имущественото и финансово състояние и за финансовите резултати на групата от предприятия, изготвяща консолидирани финансови отчети. Целта е тяхното независимо експертно мнение да гарантира на всички потребители, че информацията в тези отчети отговаря във всички съществени аспекти на нормативните изисквания на счетоводния принцип за „Действащо предприятие” за продължаване на дейността на групата в обозримото бъдеще и въз основа на тези отчети потребителите да могат да вземат съответни икономически решения. Представената разработка може да се използва при провеждането на различни видове финансов одит – вътрешен одит, осъществяван от вътрешните одитори на групата от предприятия; независим финансов одит, осъществяван от дипломирани експерт-счетоводители, регистрирани одитори и външен одит, осъществяван от държавните органи.

Ключови думи: независим финансов одит, дипломирани експерт-счетоводители, регистрирани одитори, консолидирани финансови отчети.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Независимият финансов одит на консолидираните финансови отчети на група предприятия се характеризира с осъществяването на специфични одиторски процедури и изразяване на одиторско мнение от страна на дипломираните експерт-счетоводители, регистрирани одитори, проверяващи и заверяващи тези финансови отчети. Консолидираните финансови отчети, както и индивидуалните финансови отчети на предприятията, включени в консолидацията, подлежат на независим финансов одит (чл.37, ал.3 от Закона за счетоводството на Р България).

В настоящото изследване са представени някои от по-важните, специфични одиторски процедури при провеждане на независимия финансов одит на консолидирани финансови отчети на група от предприятия, за да се провери начина на изготвяне на тези финансови отчети, осъществено извън рамките на системното счетоводство. Дипломираните експерт-счетоводители, регистрирани одитори трябва да проверяват за своевременното, достоверно, обективно, правилно, вярно и точно представяне на информацията за имущественото и финансово състояние и за финансовите резултати на групата от предприятия, изготвяща консолидирани финансови отчети. Одиторите проверяват и заверяват консолидирани финансови отчети (годишни и междинни), изготвени съгласно Националните счетоводни стандарти, Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), US GAAP и/или друга общоприета или специфична отчетна рамка, както и консолидирани вътрешни отчети, изготвени в съответствие със счетоводната политика и за вътрешни цели на съответната група от предприятия.

Целта е тяхното независимо експертно мнение да гарантира на всички потребители, че информацията в тези отчети отговаря във всички съществени аспекти на нормативните изисквания на счетоводния принцип за „Действащо предприятие” за продължаване на дейността на групата в обозримото бъдеще и въз основа на тези отчети потребителите да могат да вземат съответни икономически решения.

Представената разработка може да се използва при провеждането на различни видове финансов одит – вътрешен одит, осъществяван от вътрешните одитори на групата от предприятия; независим финансов одит, осъществяван от дипломирани експерт-счетоводители, регистрирани одитори и външен одит, осъществяван от държавните органи.

2. ИЗЛОЖЕНИЕ

Консолидирането на финансовите отчети е процес на комбиниране и последваща синхронизация на данните от отчетите на определена група предприятия с цел да се представи обобщена информация на консолидирана основа за имущественото и финансовото състояние, за финансовите резултати от дейността, за паричните потоци и за настъпилите изменения в собствения капитал на групата, разглеждана като едно предприятие в един единствен пакет от доклади. Основните отличителни белези на консолидираните финансови отчети са, че те представят финансовата информация за имущественото и финансовото състояние, за финансовите резултати от дейността, за паричните потоци и за измененията в собствения капитал на групата от предприятия като един икономически субект, който е съставен от група правно независими предприятия, но комбинирани под контрола на обща компания-майка. Съгласно МСФО 10 Консолидирани финансови отчети предприятието- майка е предприятие, което контролира едно или повече предприятия, а дъщерно предприятие е търговско дружество, неперсонифицирано предприятие, което се контролира от друго предприятие (предприятието-майка). Дъщерните дружества в МСФО 10 се разделят на

асоциирани, дъщерни и съвместни предприятия, според очакваното въздействие на предприятието-майка върху дейността им.

Консолидираните финансови отчети се изготвят от предприятието-майка, което осъществява контрол или има значително влияние върху другите предприятия от групата в следните случаи:

1. Предприятието-майка контролира повече от половината от правата на глас на акционерите или съдружниците в друго предприятие (контролирано предприятие), включително по силата на договорно взаимоотношение само, когато е акционер или съдружник в това предприятие;
2. Предприятието-майка притежава правото да назначава или освобождава повече от половината от членовете на управителния и/или надзорния орган на друго предприятие (контролираното предприятие), включително по силата на договорно взаимоотношение само, когато е акционер или съдружник в това предприятие;
3. Предприятието-майка притежава правото да управлява финансовата и оперативната политика на друго предприятие (контролираното предприятие) по силата на договорно взаимоотношение;
4. Предприятието-майка е акционер или съдружник, притежаващ 20% или повече от правата на глас в друго предприятие (контролираното предприятие) и единствено по силата на упражняване на тези права е назначило повече от половината от членовете на управителния и/или надзорния орган в контролираното предприятие, действащ през отчетния период, по време на предходния отчетен период и до датата на изготвяне на консолидирания финансов отчет; (Чл. 37. т. 1 – 3 от Закона за Счетоводството).

Целта на консолидираните финансови отчети е да се предостави на акционерите, кредиторите и другите им потребители информация не само за индивидуалното финансово състояние и индивидуалните финансови резултати на отделните единици в рамките на една икономическа група, но и финансова информация за цялата група, независимо от правните, регионалните, отрасловите и други разграничения между предприятията в групата.

Съставът на консолидираните финансови отчети, изготвени в съответствие с изискванията на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети включва Отчет за финансовото състояние (Баланс); Отчет за печалбите и загубите и другия всеобхватен доход; Отчет за паричните потоци; Отчет за промените в собствения капитал и Приложение. Консолидираните финансови отчети се одитират, за да се изрази становище относно точността на отчетите и съответствието на процедурата по тяхното изготвяне с установените правила. Самият процес на одит се състои от три етапа: планиране на одита, извършване на одит на консолидираните финансови отчети и формиране на становище относно нивото на надеждност на консолидираните финансови отчети с издаване на одиторски доклад. С оглед на това одиторският ангажимент за проверка и заверка на консолидирания финансов отчет да бъде изпълнен в съответствие с професионалните изисквания, както и с утвърдените вътрешно фирмени стандарти и политики за качество, дипломираните експерт-счетоводители, регистрирани одитори проучват в детайли дейността на одитираната група от предприятия и нейната среда. Запознават се със спецификата на отрасъла, в който работи групата; с бизнес целите, които тя си поставя и със стратегиите за тяхното постигане; с рисковете, които биха имали ефекти върху имущественото и финансовото състояние, дейността и резултатите от нея, както и за бъдещите възможности за функциониране и стабилитет (финансова устойчивост) на одитираната група от предприятия. Те не само изразяват професионално одиторско мнение по проверявания консолидиран финансов отчет, но и предоставят допълнителни ползи, като дават на ръководството на групата независима оценка и съвети по ключови въпроси. Също така, при одита на консолидираните финансови отчети, те задължително проучват в детайли груповата корпоративна структура, решенията и стъпките при извършване на консолидацията, както и вътрешногруповите взаимоотношения, техния произход, естество и честота; контролната система на предприятието-майка, в частта и доколко тя влияе върху достоверното представяне на финансовите показатели, които одиторите проверяват. Същевременно, в процеса на независим финансов одит дипломираните експерт-счетоводители, регистрирани одитори задължително проучват: избора, приемането и прилагането на единна /групова/ счетоводна политика; изготвяне на консолидационни пакети, съдържащи: финансов отчет към предприятието-майка и вътрешногрупови справки с информация за сделки, салда, парични потоци и други взаимоотношения; процеса на попълване, преглед и предаване на консолидационните пакети, както и технологията на елиминиране на всички вътрешно-групови взаимоотношения с възникналите резултати и свързаните с това ефекти. Констатациите в тази област са с не по-малко значение и полза, както за отделните предприятия от групата, така и за ръководството на предприятието-майка, защото осигуряват възможности за оптимизация и развитие на организацията и управлението в групата, както и в частност за консолидираната финансова отчетност. По време на осъществяване на одиторския ангажимент, чрез доклади до ръководството и/или други лица, натоварени с общото управление се комуникират от одитора всички въпроси от значение за одита и финансовата

отчетност, включващи качествените аспекти на счетоводните политики и практики в предприятието-майка и в предприятията от групата; приблизителните оценки и оповестяванията във финансовите отчети; съществени факти относно икономическите условия, влияещи върху групата; други въпроси, касаещи отклонения и несъответствия във финансовата информация, както и недостатъците във вътрешния контрол в групата и в процеса на консолидиране на финансовите отчети на предприятията от групата. Целта на този подход е да се предостави и оползотвори целият потенциал, който се съдържа в одиторския ангажимент, с което изцяло да бъдат обезпечени интересите и удовлетворени нуждите на собствениците, инвеститорите и/или възложителя на одита, обществото като цяло, както и тези на ръководството на предприятието-майка. По този начин одиторите затвърждават изключителната роля на независимия финансов одит на консолидирани финансови отчети, тъй като повечето големи групи са формирани от публични компании и разкритите от дипломираните експерт-счетоводители, регистрирани одитори евентуални несъответствия и отклонения в представена и неодитирана информация, биха могли да имат негативно отражение с непредвидими последици за потребителите на тези отчети. Одитът се провежда в съответствие с изискванията на Международните одиторски стандарти. Последните са част от „Ръководството по международни стандарти за контрол върху качеството, одит, преглед, други ангажименти за изразяване на сигурност и свързани по съдържание услуги“, издадени от Международната федерация на счетоводителите, общоприети и утвърдени в международната практика като официална рамка за независим финансов одит. Тези стандарти налагат етични изисквания и принципи на работа, чрез които одитът да бъде планиран и проведен така, че да се постигне **разумна степен на сигурност** и да се изрази мнение от одиторите доколко консолидирания финансов отчет не съдържа съществени неточности и отклонения, независимо дали те се дължат на измама или грешка.

Първата одиторска процедура, осъществявана от регистрираните одитори при извършването на независим финансов одит на консолидираните финансови отчети е проверка относно спазването на основните **принципи на консолидиране на финансовите отчети** на групата от предприятия, а именно:

- 1) **Принцип на пълнота** – одиторите проверяват дали има пълно отражение на информацията за активите, пасивите, разходите и приходите на групата от предприятия в проверяваните консолидирани финансови отчети, въпреки размера на дела на предприятието-майка. Проверят и дали пълно и правилно е отразен миноритарният дял от собствения капитал в Отчета за финансовото състояние (Баланса) като отделна позиция.
- 2) **Принципът на справедливата и надеждна оценка** - консолидираните финансови отчети трябва да бъдат прозрачни, разбираеми, публично достъпни, предоставящи обективна информация за групата от предприятия. Одиторите проверяват дали правилно е представена в консолидираните финансови отчети надеждна информация за активите, пасивите, финансовото състояние, печалбите и загубите на предприятията, принадлежащи към групата и разглеждани като цяло;
- 3) **Принципът на собствения капитал** – одиторите проверяват дали правилно е определен размера на собствения капитал на база балансовата стойност на акциите на консолидираните предприятия от групата, както и финансовите резултати и капиталовите резерви на тези предприятия;
- 4) **Принципът на последователност в прилагането на методите на консолидация** – одиторите проверяват правилното използване на избраните от предприятието-майка методи за консолидация за дълъг период от време, при условие че ефективното функциониране на групата от предприятия е продължаващо в обозримото бъдеще, т.е. проверяват дали се прилага и принципа на действащото предприятие от групата от предприятия;
- 5) **Принципът на същественост** – одиторите проверяват дали се оповестява в консолидираните финансови отчети само тази информация, която е важна за потребителите на отчетите и дали се оповестяват и показват във финансовите отчети само значимите балансови статии, които имат пряко въздействие върху вземането на инвестиционни или други управленски решения от потребителите;
- 6) **Принципът на единните методи за оценка** - одиторите проверяват дали компанията-майка използва единни методи за оценяване при консолидирането на отчетите на предприятията от групата и при изготвянето на собствените си индивидуални финансови отчети.
- 7) **Принципът на единна дата за изготвяне на консолидираните финансови отчети** - одиторите проверяват дали консолидираният финансов отчет се изготвя към единна дата – датата, на която са съставени отчетите на компанията-майка. Когато отчетите на дъщерните предприятия са към различна дата, одиторът проследява дали е предоставена допълнителна финансова информация (междинни отчети), съобразена с консолидираните финансови отчети. Допустимо е да се използват индивидуални отчети, чиято отчетна дата предхожда датата на индивидуалните финансови отчети на предприятието-майка с не повече от три месеца (съгласно МСФО 10 тя е приложима, когато е практически невъзможно да се предостави

допълнителна финансова информация към съответната дата). При наличие на такава разлика в отчетните дати, консолидираните отчети следва да отразят значимите сделки и събития, настъпили в този период. МСФО 10 изисква още разликите в датите на финансовите отчети да се запазват в различните отчетни периоди. По този начин „потребителите могат да провеждат сравнителен анализ на информацията във финансовите отчети на различни предприятия със сроден предмет на дейност за един и същ времеви период. Така те могат да оценяват финансовите резултати, финансовото състояние, финансовата стабилност, паричните потоци и ефективността на предприятията в статика и динамиката, и на тази основа да анализират тяхната конкурентноспособност.” (Иванова, Р., 2015, „Качествените характеристики на финансовите отчети на предприятието – фактор за информационна осведоменост на обществото”, УНИБИТ, Сборник с доклади, с. 534)

8) Принципът на единната счетоводна политика - одиторите проверяват дали при формирането на консолидираните финансови отчети се използва единната счетоводна политика от предприятието-майка и от дъщерните предприятия, приложима за подобни процедури и други събития при сходни обстоятелства. Когато са приложени различни политики в индивидуалните отчети на предприятията от групата, одиторите проследяват дали са направени съответни корекции и преизчисления, за да се постигне съответствие с методите, приложени в консолидираните финансови отчети.

Втората одиторска процедура, осъществявана от дипломираните експерт-счетоводители, регистрирани одитори при извършването на независим финансов одит на консолидираните финансови отчети е проверка на **начина на изготвяне на консолидираните финансови отчети**, съставени въз основа на счетоводни данни от индивидуалните отчети на членовете на групата, на специални изчисления и анализи и на специални консолидационни процедури. В тази насока одиторите проверяват:

- а) правилното обединяване на съответните активи, пасиви, собствен капитал, приходи, разходи и парични потоци на предприятието-майка с тези на неговите дъщерни предприятия;
- б) правилното приспадане (елиминиране) на балансовата сума на инвестицията на предприятието-майка във всяко от дъщерните предприятия, както и дела на предприятието-майка в собствения капитал на всяко от дъщерните предприятия;
- в) правилното елиминиране на вътрешногруповите активи и пасиви, собствен капитал, приходи, разходи и парични потоци, свързани със сделки между предприятия от групата; цялостното елиминиране на печалбите или загубите в резултат от вътрешногрупови сделки, които са признати в активите (материални запаси и дълготрайни активи); елиминиране на паричните потоци между предприятията от групата; правилното оповестяване на вътрешногруповите загуби, представляващи наличие на обезценка, която трябва да бъде призната в консолидираните финансови отчети;
- г) правилното привеждане на индивидуалните финансови отчети на включените в консолидацията предприятия в съответствие с валутата и мярката на финансовите отчети на предприятието-майка.

Третата одиторска процедура, осъществявана от регистрираните одитори при извършването на независим финансов одит на консолидираните финансови отчети е проверка на правилното и последователно прилагане на **етапите на консолидационните процедури** от предприятието-майка:

- Етап 1 - Изготвяне на индивидуални финансови отчети на предприятията от групата, със специални пояснения, предназначени за процеса на консолидация на финансовите отчети на всички предприятия от групата;
- Етап 2 - Консолидация на добра воля;
- Етап 3 - Консолидация на натрупания собствен капитал;
- Етап 4 - Определяне и разделяне на малцинственото участие в нетните активи и в нетната печалба (загуба) на дъщерните предприятия;
- Етап 5 - Директно генериране на консолидирани финансови отчети: сумарно обединяване на финансовите отчети на дъщерните предприятия със сходни отчети на предприятието-майка.

Четвъртата одиторска процедура, осъществявана от регистрираните одитори при извършването на независим финансов одит на консолидираните финансови отчети е проверка на прилаганите от предприятието-майка **методи за консолидация на финансовите отчети**, а именно:

1) Метод на пълната консолидация – той е резултат от приоритета на контрол върху собствеността, тъй като групата е един икономически субект, а всички нетни активи на дъщерните предприятия подлежат на консолидация. Малцинствените права са отразени в пасивите на консолидирания Отчет за финансовото състояние (баланс). Този метод се използва за консолидиране на финансовите отчети на дъщерни предприятия, формирани в резултат на придобиване или сливане.

2) Метод на пропорционалната консолидация – той е общ метод за формиране на консолидирани финансови отчети, отнасящи се за общите дейности на групата. Различава се от метода на пълната

консолидация по това, че не се консолидират контролираните активи, а само тези, които действително се притежават от предприятие-участник в общата дейност на групата. При този метод малцинственото участие не се отразява в консолидираните финансови отчети. Участието на конкретно предприятие в общите дейности (активи, пасиви, приходи, разходи) на групата може да бъде отразено в отчетите на участника или заедно с други подобни активи, пасиви, приходи и разходи, или като отделни позиции.

3) Методът на собствения капитал се използва за отчитане на инвестициите в асоциирани предприятия. Първоначалната оценка при придобиването на такава инвестиция е нейната номинална стойност, а репутацията възниква като разликата между номиналната стойност на инвестицията и дела на инвеститора в нетните активи на асоциираното предприятие. В последствие промяната в дела на инвеститора в нетните активи, както и обезценката на репутацията, се отразяват в консолидирания Отчет за финансовото състояние в съответствие с Отчета за печалбите и загубите и другия всеобхватен доход.

Петата одиторска процедура, осъществявана от регистрираните одитори при извършването на независим финансов одит на консолидираните финансови отчети е проверка на **основните източници на информация**, които се използват при изготвянето на тези отчети, а именно:

- а) учредителните документи на предприятията от групата;
- б) протоколите от заседанията на ръководните органи на групата от предприятия;
- в) вътрешните документи от организационен и административен характер, които се отнасят до дейностите на групата;
- г) счетоводните документи за вътрешното и външно отчитане на групата от предприятия;
- д) различните видове документи, съдържащи потвърждаваща информация, като устни и писмени изявления на ръководството на групата от предприятия;
- е) кореспонденцията с контрагенти и данъчни органи;
- ж) одиторските доклади от предходни години.

Одиторските ангажменти приключват с издаването на **одиторски доклад с мнение върху консолидираните финансови отчети** доколкото същите са изготвени, във всички съществени аспекти, в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане. Одиторският доклад се изготвя в съответствие с правилата и изискванията на Международните одиторски стандарти и допълнително при съответния тип одит ангажмент - изискванията и на груповия одитор или на съответната институция (организацията - възложител или ползвател на одиторския доклад).

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В съвременното общество основната задача на независимия финансов одит на консолидираните финансови отчети е да гарантира, че всички потребители имат достъп до вярно и честно представена финансова информация в тези отчети за вземане на икономически решения и провеждане на качествен финансов анализ относно финансовото състояние и постигнатите резултати на групата като цяло от инвеститори и други външни потребители. При анализа на консолидираните финансови отчети трябва да се обърне специално внимание на нерентабилните икономически единици в груповата структура, тъй като те могат да бъдат индикатор за по-нататъшни финансови проблеми на групата от предприятия.

Основните предизвикателства пред независимия финансов одит на консолидираните финансови отчети представляват проблемни аспекти при изготвянето на самите отчети, а именно:

- липсата ясни инструменти за практическото прилагане на изискванията на МСФО за изготвяне на консолидирани финансови отчети;
- наличие на противоречия и несъответствия между МСФО и действащото счетоводно и данъчно законодателство в Р България;
- липсата на квалифициран персонал, който добре да познава МСФО и да ги прилага на практика.

В заключение следва да се отбележи, че независимият финансов одит на консолидираните финансови отчети е една от ключовите цели на международната интеграция и продължаването на процеса на хармонизиране на националните и международните счетоводни системи. Одиторските констатации са високо ценени, доколкото те също носят допълнителни ползности за развитието на организацията и управлението на бизнеса на предприятието-майка и на групата като цяло. Одиторите спомагат за разрешаването на сложни бизнес проблеми и могат да препоръчат предприемане на съответните превантивни мерки. В резултат на това се осигурява допълнителен принос от одиторския ангажмент, който е от съществено значение за ръководството на предприятието-майка, за предприятията в групата и за собствениците, доколкото им предоставя надеждна база за приемане на адекватни управленски и стратегически решения.

ЛИТЕРАТУРА

- Закон за счетоводството, (2019), Обн., ДВ, бр. 95 от 8.12.2015 г., в сила от 01.01.2016 г., посл.изм. в ДВ бр. 96 от 06.12.2019 г.
- Закон за независимия финансов одит, (2020), Обн. ДВ. бр. 95 от 29.11.2016 г., изм. ДВ. бр. 15 от 16.02.2018 г., изм. ДВ. бр. 18 от 28.02.2020 г.
- Международни стандарти за финансово отчитане (МСФО), (2016), Официален вестник на ЕС, Регламент (ЕС) 2016/2067 на Комисията от 22 ноември 2016 година, L323.
- Ръководството по международни стандарти за контрол върху качеството, одит, преглед, други ангажименти за изразяване на сигурност и свързани по съдържание услуги“ (2018), [Международна федерация на счетоводителите](#);
- Разширени доклади и комуникация от страна на одитора: Одит на финансови отчети – повишена прозрачност и информативна стойност, (2016), Институт на дипломираните експерт-счетоводители в България;
- Душанов, Ив., Димитров, М. (2016), Курс по счетоводство на предприятието; Тракия-М;
- Досев, Хр., (2015), „Консолидирани финансови отчети - общи характеристики на холдинговите структури и техните задължения по смисъла на счетоводното законодателство; Счетоводство, бр.6/2015г.
- Иванова, Р., (2015), „Качествените характеристики на финансовите отчети на предприятието – фактор за информационна осведоменост на обществото”, XIII национална научна конференция с международно участие “Обществото на знанието и хуманизмът на XXI век”, УНИБИТ, Сборник с доклади, с. 529-538.
- Миланова, Е., Орешаров, Н., (2015), Счетоводна политика и финансови отчети на предприятието”, Издателски комплекс УНСС
- Миланова-Цончева, Ем., Петрова, Д., Начкова, М., Иванова, Р., Тодоров, Л., (2018), „*Финансово-счетоводен мениджмънт*“, ИК – УНСС, С., ISBN 978-619-232-073-7.